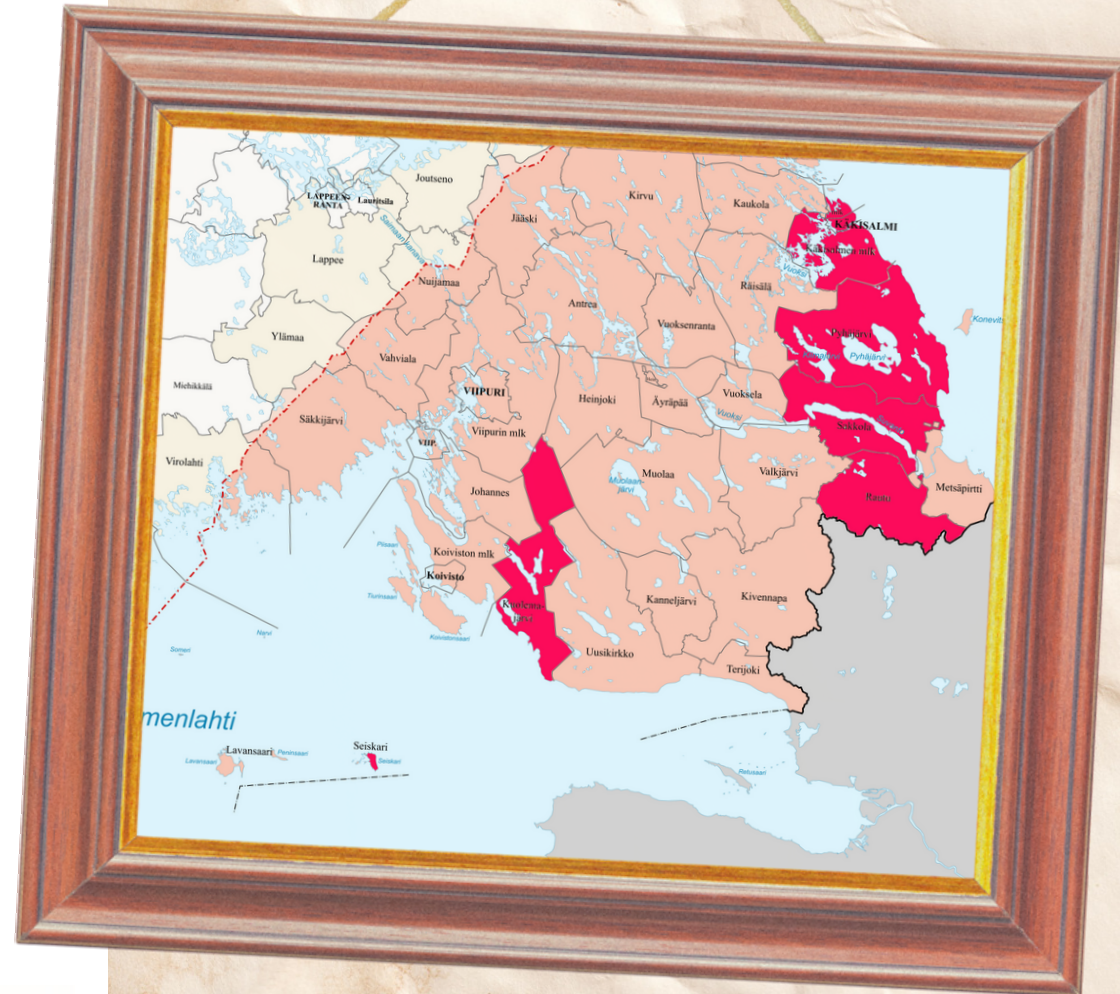


KARJALAISIA SILMÄVÖITÄ
& MUITA PIRTANAUHOJA

RÄISÄLÄ. Nordiska
Museet NM.0077440



INKERINMAA.
Kansallismuseo SU5020:6



Tässä kirjassessa on
ohjeet yhdeksään silmävöille
ominaiseen tyyliin kudottuun
pirtanauhaan Theodor
Schwindtin (1982 [1904]) piirtämien
nauhojen pohjalta, Käkisalmen,
Pyhäjärven, Sakkolan, Raudun ja
Kuolemajärven pitäjistä. Samanlaisia
nauhoja on kudottu muuallakin!

2023 Rajatiede-blogi rajatiede.wordpress.com

Neljällä kuviolangalla kudottuja ohuita vöitä on Sakkolassa kutsuttu silmävöiksi. Hyvin läheisesti niitä muistuttavat eri paikkakunnilla tehdyt säärsiteet, joita nimestään huolimatta on Schvindtin (1904) mukaan käytetty vöinä. Tässä oppaassa esitellään silmävöitä sekä säärsiteitä yhdessä, sillä loimi niihin rakennetaan melko samalla tavalla (ja muista karjalaisista nauhoista selkeästi poiketen).

Silmävöiden loimessa toiselle puolelle viriötä tulee loimilankoja huomattavasti enemmän. Rakenne jättää kudelangon paikoin näkyviin, mistä syntyy silmävöiden ominainen tyyli. Tässä oppaassa vihreä Pyhäjärven vyö poikkeaa rakenteeltaan muista mutta on sisällytetty tähän samanlaisen ulkonäön vuoksi.

Todennäköisesti silmövyö-tyylin nauhat ovat painottuneet itäiselle Kannakselle. Samaa kuviota on kuitenkin käytetty ainakin Baltiassa.

Lähteet nauhoihin:

Schvindt, Theodor. *Ompelu- ja nauhakoristeita*. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 85, 1982 [1895 ja 1904].



Tarvikkeet

Langat: Poimituissa pirtanauhoissa kuviolangat ovat usein paksumpia kuin pohjaloimen langat. Tämä ei kuitenkaan todennäköisesti päde silmävöihin ja niitä muistuttaviin nauhoihin. Schvindtin piirrosten perusteella paksuusero ei ole merkittävä. Muutaman Kunstkameran museossa säilytettävän Schvindtin keräämän nauhan perusteella kuviolangat ovat paksumpia, mutta pohjaloimen värikkäät ja valkoiset langat ovat samanpaksuisia.

Kude on kaikissa nauhoissa valkoinen.

Pirta: Vaikka kuviolankoja onkin näissä nauhoissa neljästä kuuteen, tarvitset kutomista varten vähintään seitsemän kuviolangan pirran.

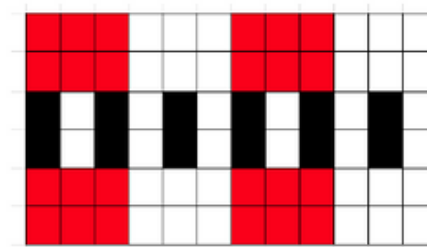
Ohjeiden lukeminen

Kustakin nauhasta on sisällytetty loimen ohjekaavio sekä piirroskuva valmiista nauhasta. Koska poimintakuviot ovat näissä nauhoissa äärimmäisen yksinkertaisia, ei poimintakaaviota löydy jokaisen nauhan yhteydessä.

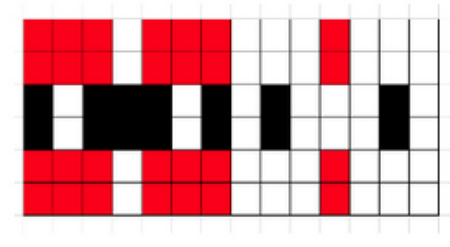
Piirroskuviissa poikittain kulkevat langat symboloivat näkyviin jäävää kudelankaa. Efekti syntyy itsestään, eikä kuviossa tarvitse huomioida muuta kuin kuviolankojen poimiminen.



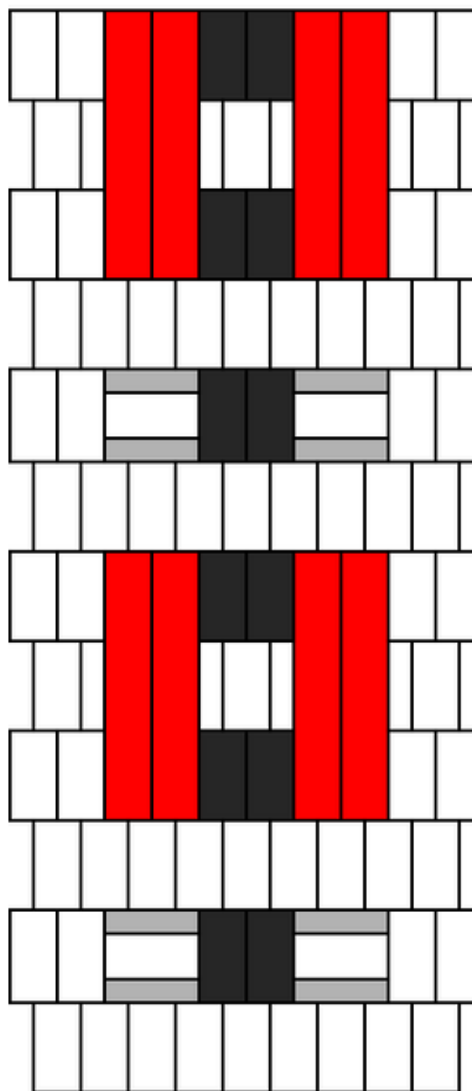
Kangastupsupäinen pirtanauha, Kunstkamera MAЭ № 323-36/5



Silmävyön poimintakuvio



Säärsiteet, tyypillinen
pomintakuvi



Silmävyö

Sakkola / Rautu

Loimi

4 punainen

2 musta

13 valkoinen

Schvindt 1982, nauha 61.

Mallinauha on merseroitua
puuvillaa ja kalalankaa.

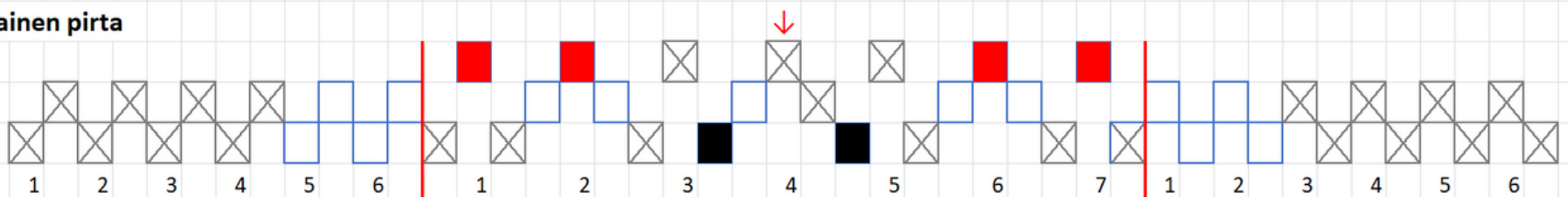
Leveys 10 mm.

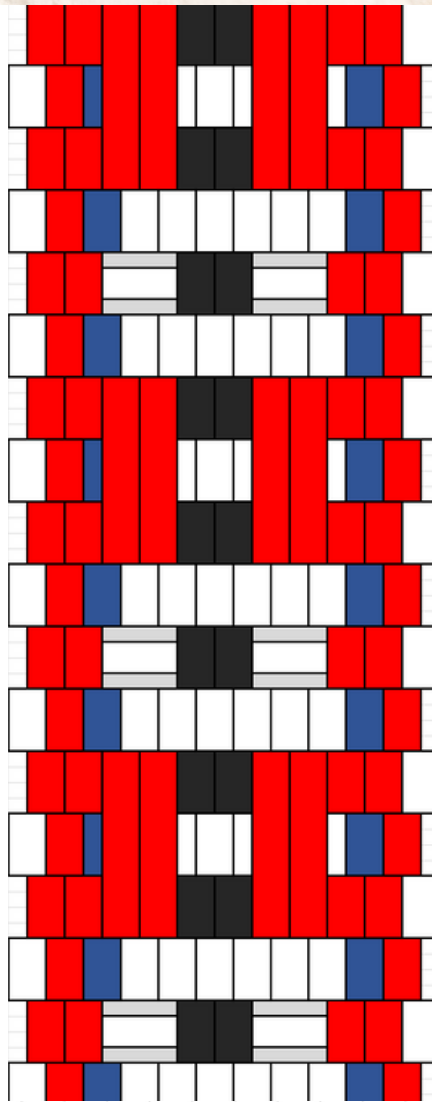
7-kuviolankainen pirta

kuviolanka

pitkä rako

reikä





Sakkola

Loimi
10 punainen
2 musta
2 sininen
8 valkoinen

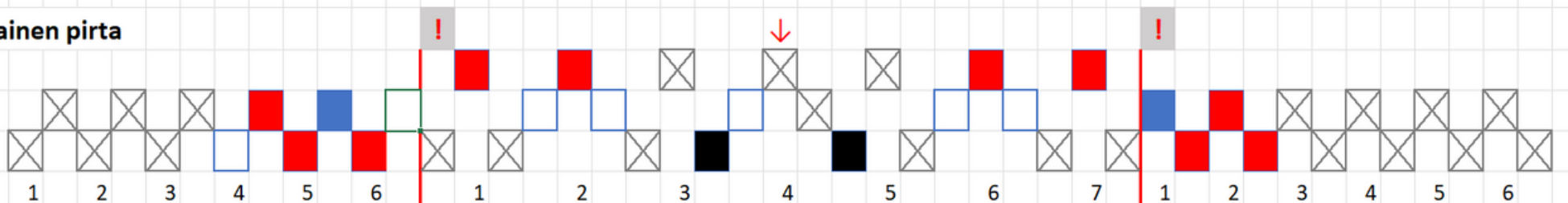
Schvindt 1982, nauha 63.
Mallinauha on merseroitua
puuvillaa ja 6-säikeistä
kalalankaa. Leveys 13 mm.

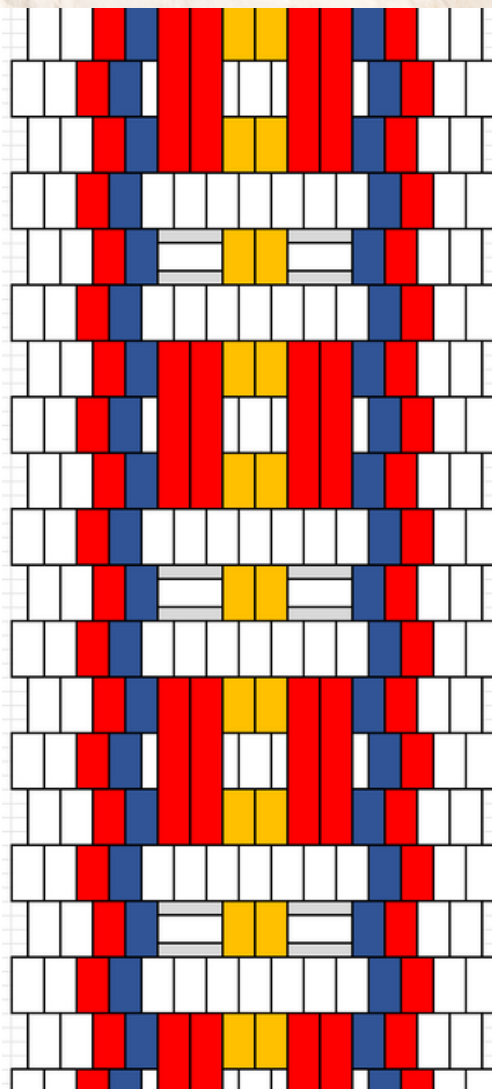
7-kuviolankainen pirta

kuviolanka

pitkä rako

reikä





Sakkola

Loimi

8 punainen

4 sininen

2 keltainen

15 valkoinen

Schvindt 1982, nauha 62

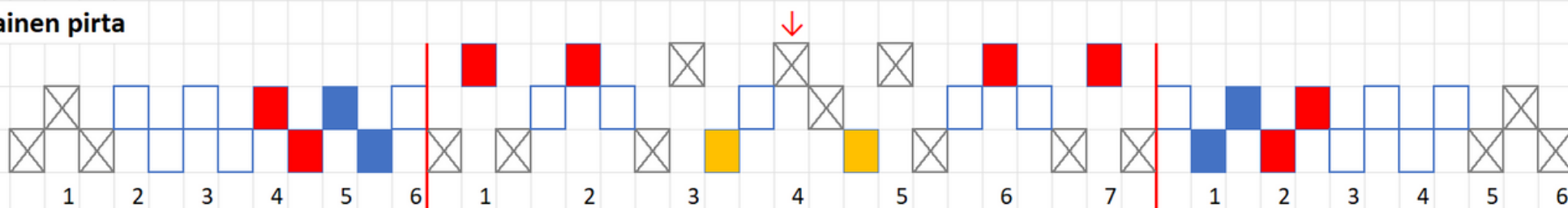
Mallinauha 12- ja 6- säikeistä kalalankaa. Leveys 15 mm.

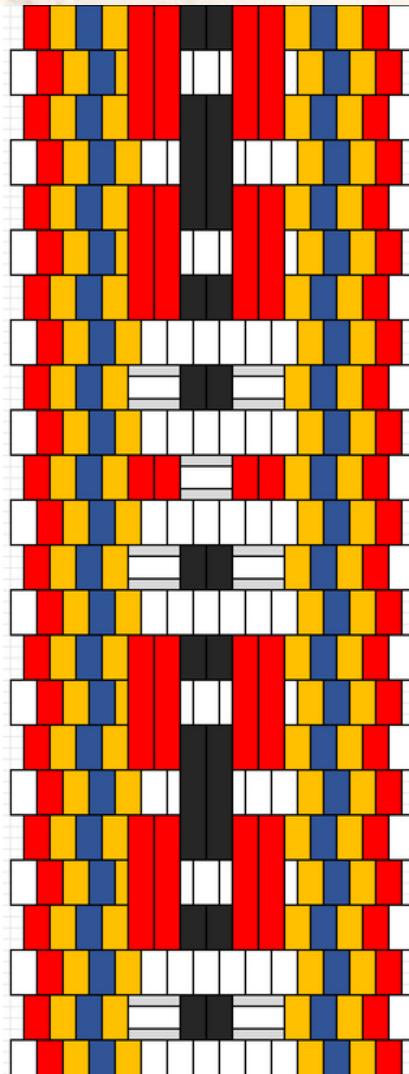
7-kuviolankainen pirta

kuviolanka

pitkä rako

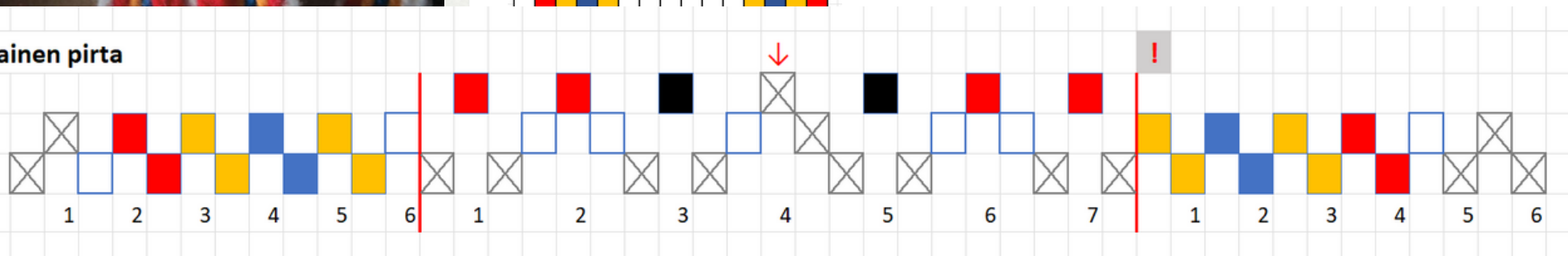
reikä

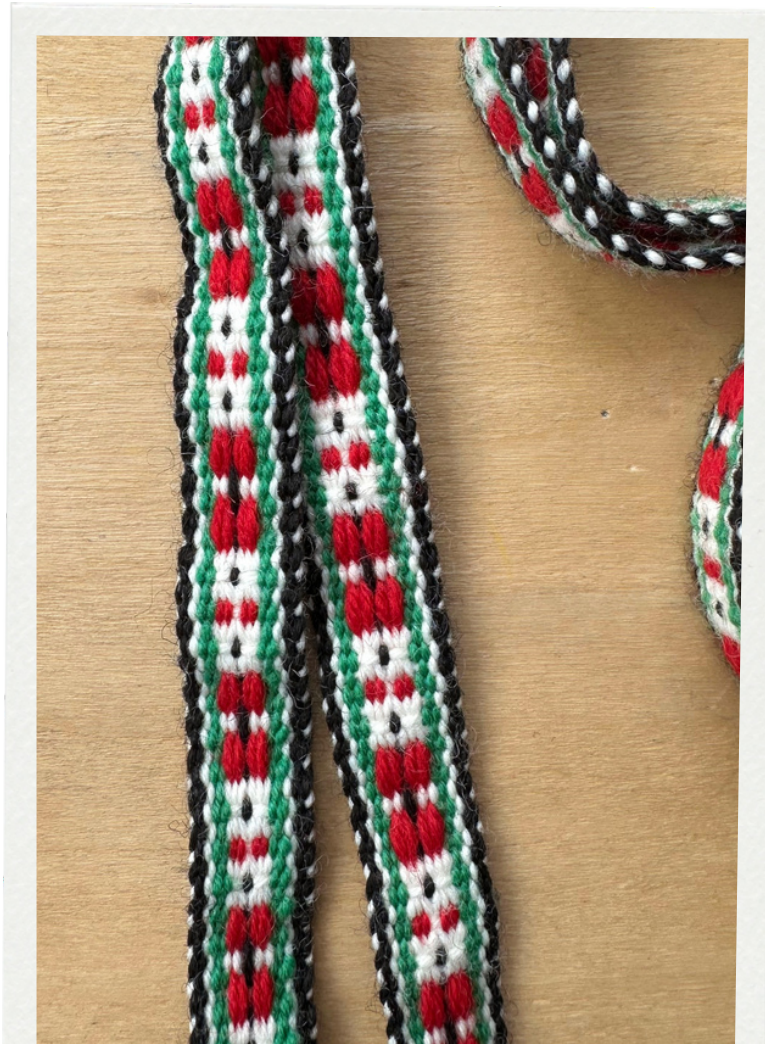




Mallinauha on merseroitua
puuvillaa. Leveys 17 mm.

reikä





Vyö

Loimi

7 musta

6 vihreä

10 valkoinen

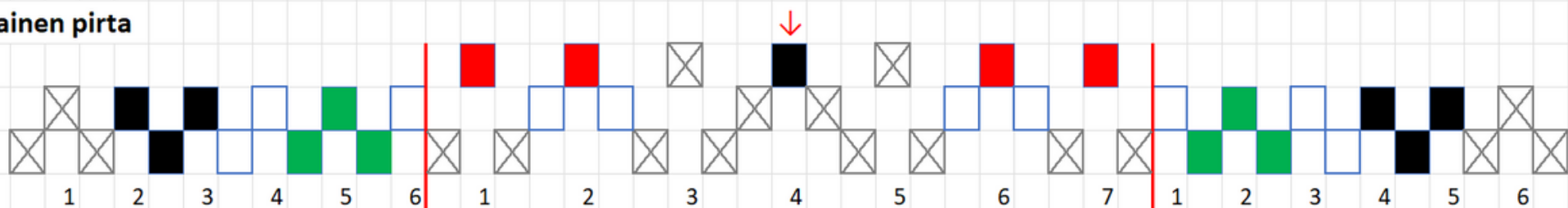
Schvindt 1982, nauha 67.

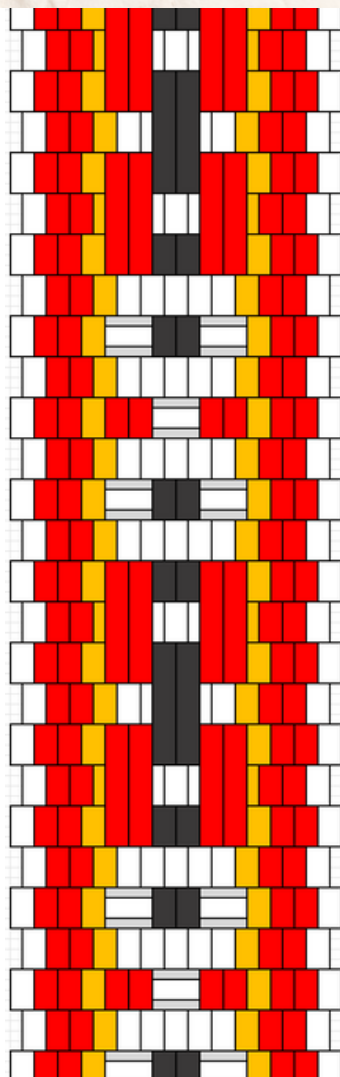
sukkalankaa. Leveys 14 mm.

7-kuviolankainen pirta

pitkä rako

reikä





Säärsie

Sakkola

Loimi

12 punainen

2 musta

4 keltainen

9 valkoinen

Schvindt 1982, nauha 69.

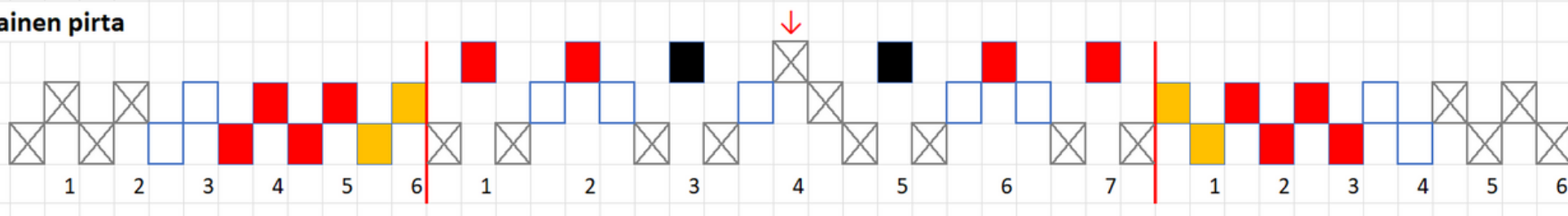
Mallinauha on merseroitua puuvillaa. Leveys 19 mm.

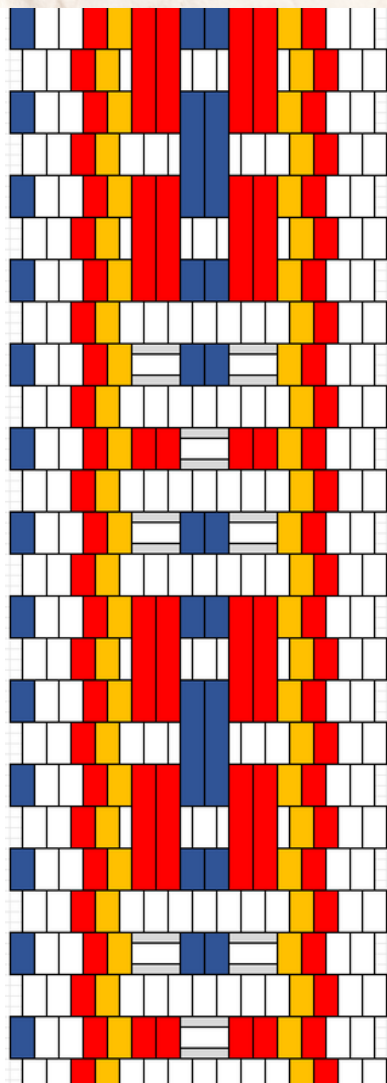
7-kuviolankainen pirta

kuviolanka

pitkä rako

reikä





Säärsie

Pyhäjärvi

Loimi

3 sininen

8 punainen

4 keltainen

16 valkoinen

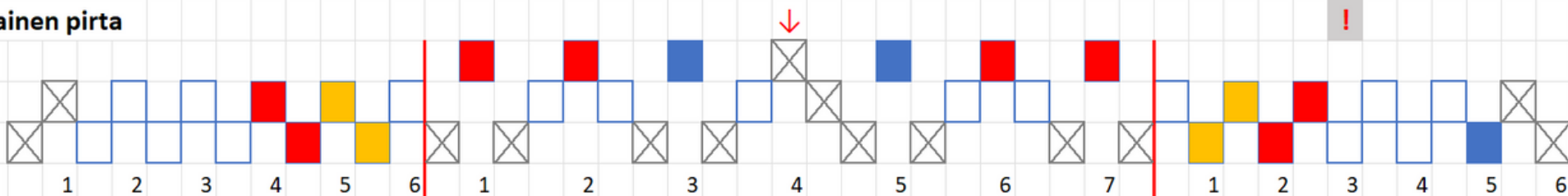
Schvindt 1982, nauha 70. (Schvindtin kirjassa nauhan kuva on painettu niin pienellä, että en ole ihan varma reunojen valkoisten loimilankojen määrästä.) Mallinauha on 12-säikeistä kalalankaa. Leveys 20 mm.

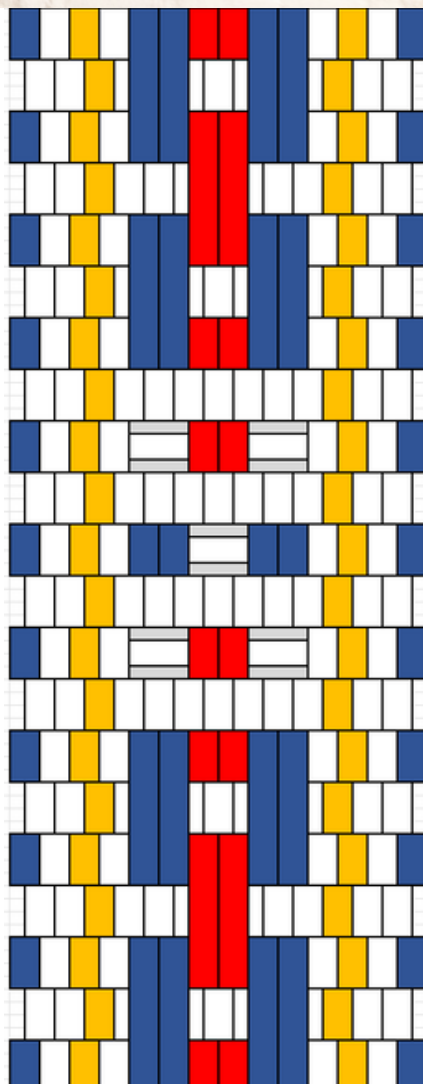
7-kuviolankainen pirta

kuviolanka

pitkä rako

reikä





Säärsie

Pyhäjärvi

Loimi

6 sininen

2 punainen

4 keltainen

13 valkoinen

Schvindt 1982, nauha 71.

Kuvassa sama nauha
paksummalla ja ohuemmallalla
valkoisella pohjaloimella.

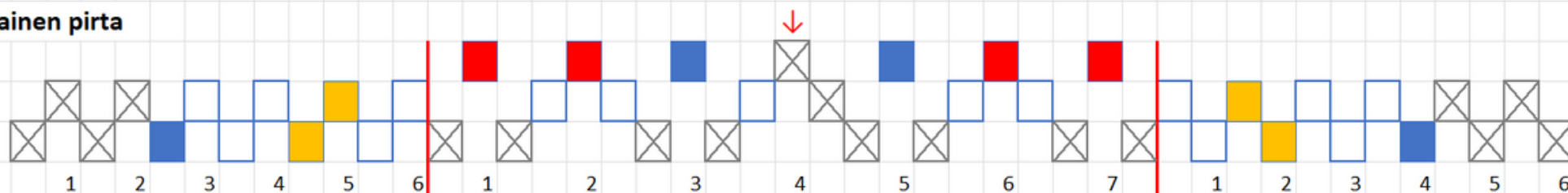
Yleensä pohjaloimi kannattaa
luoda hieman ohuemmasta
langasta.

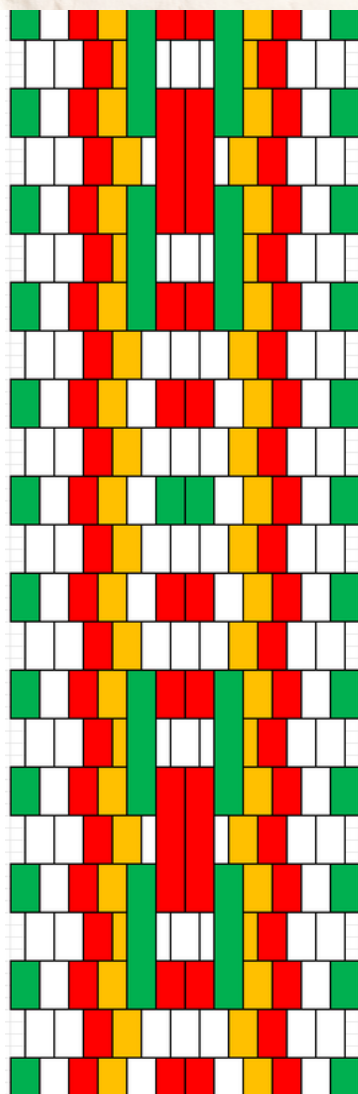
7-kuviolankainen pirta

kuviolanka

pitkä rako

reikä





Säärsie

Pyhäjärvi

Loimi

2 vihreä (kuviolanka)

2 vihreä

2 punainen (kuviolanka)

4 punainen

4 keltainen

11 valkoinen.

Erityisesti vihreän kuviolangan on hyvä olla muuta loimea paksumpaa.

Schvindt 1982, nauha 73.

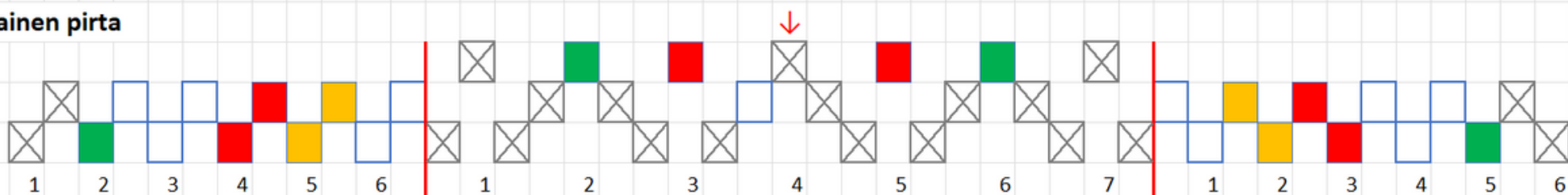
Mallinauha merseroitua puuvillaa, vihreä tuplana. Leveys 15 mm.

7-kuviolankainen pirta

kuviolanka

pitkä rako

reikä





Lisää karjalaisia käsitöitä

<https://rajatiede.wordpress.com/>